

Kaustunde-Gamborg
Lokalhistoriske Arkiv
2013

Slægtsgårde

Arkivets adresse: Assensvej 179,
Åbningstid: Hver tirsdag kl. 19.00-21.30,
desuden 15/8-1/6 tirsdag kl. 14-17,
eller efter aftale

Hjemmeside: www.kau-gam.dk
ISSN: 1399-1620

Medlemskontingent:

Enkelt medlem: 40,- kr.

Par: 60,- kr.

Kan indbetales på konto: 0755 3224388089

Svenskekrigen 1658-59 var hård for befolkningen i Gamborg og Kauslunde sogne. Værst så det ud for bønderne i Skrillinge og Svenstrup. En fortegnelse fra 1664 oplyser, at 18 af Skrillinges 19 gårde stadig havde nedbrudte bygninger. Af Svenstrups 14 gårde var 3 nedbrudte og 3 helt øde. I Gamborg blev den lille landsby Ejstrups 3 gårde lagt øde og ikke siden opbygget. Sognenes kirkebøger vidner om, at smitsom sygdom huserede, da antallet af begravelser steg voldsomt i 1659. I 1688 var gårdene igen opbygget og i drift.

Kun få bønder ejede deres gård, de fleste var fæstere. Når en bonde fæstede gård, skulle han betale indfæstning. Han modtog et fæstebrev, som bekendtgjorde det årlige landgilde, der kunne bestå af naturalier, et pengebeløb eller begge dele, samt hvor meget hoveri bonden skulle yde på hovedgården. Hoveriet var en stor byrde for bønderne, og ofte måtte de forsømme arbejdet hjemme på deres gård, når de efter bud skulle indfinde sig på godset. Andre afgifter var skat til kongen og tiende til kirken.

En landsbys jorder blev drevet i fællesskab. Her på egnen havde man 2-vangsbrug, dvs. jorden var opdelt i 2 dele, hvoraf den ene blev dyrket, mens den anden lå brak og brugtes til græsning. Rotationen var 2 år, dog havde man et stykke jord, som blev besået hvert år. Den enkelte gårds jord var meget opsplittet, idet den havde mange lange og smalle jordlodder fordelt over hele bymarken, dels for at jorden kunne indgå i det fælles sædskifte, og dels for at den gode og dårlige jord blev ligeligt fordelt. Dette betød, at alle landsbyens bønder på bystævnet skulle blive enige om, hvornår markarbejdet måtte udføres. Lavtliggende områder kunne ikke dyrkes, men kun bruges til græsning. Afgrøderne på de dyrkede agre var små, omkring 4-6 fold, på grund af mangel på gødning. Markredskaberne var tunge. Hjulploven, der var af træ med lidt jern på skæret, krævede 2 spand heste. Bønderne var helt afhængige af vejrliget, en dårlig høst betød sult for både folk og fæ.

En plage for bondens drenge og unge karle var stavnsbåndet. De kunne ikke forlade det gods, hvor de var født uden godsejerens tilladelse og frihedspas. Var det en dygtig karl, var godsejeren ikke meget for at slippe ham. Stavnsbåndet blev ophævet i 1788. Sidst i århundredet ophørte jordfællesskabet, og landsbyerne blev udskiftet. Gamborg og Svenstrup i 1787, Voldby 1790, Kauslunde 1792 og Skrillinge 1795. Det betød, at en gårds jord blev samlet på et eller to steder.

Som følge af krigene mod England i begyndelsen af 1800-tallet gik Danmark bankerot i 1813. Tiden omkring 1820 var krisetid med voldsom inflation, høje skatter og lave priser på landbrugsvarer. Det rettede sig igen, og midt i århundredet fik man bedre redskaber. Man drænede først med åbne grøfter senere med drænrør, man merglede og fik nye afgrøder. Det gav opgangstider for landbruget.

I løbet af 1800-tallet blev de fleste gårdmænd selvejere, dog ikke i Gamborg, hvor Wedellsborg først solgte sit sidste bøndergods i 1916.

Eskedal, Borrevej 8, Gamborg

Der findes flere slægtgårde i Gamborg, men en af dem man kan følge længst tilbage, enten som fæstere eller ejere i direkte linje, er Eskedal. Gården ligger på Borrevej 8, matr. nr. 3a m.fl.

Oprindelig lå gården på modsatte side af Borrevej, nuværende Kirkeallé, dengang "Eskes Gyde", som førte op til en port i den firlængede gård. Den ene lade lå delvis inde på den nuværende kirkegård, som nærmeste nabo til skolen, hvor maleren Jens Juel voksede op.

Slægten kan spores tilbage til 1646. På det tidspunkt var gården en ryttergård. Kongen var enevældig og ejede den, og kunne derfor pålægge gården, at der skulle være et rytterhus, hvor der skulle være plads og foder til hestene. Det har nok givet et afslag i afgiften til kongen.

Jens Jørgensen levede i 1696, han skulle ifølge ordre fra Generalkommissariatet af 1. maj 1696 forpleje en rytter af livkompagniet i Oberst Ahlefeldts Regiment, samt yde fourage og græsning, efter forordning af 10. maj 1685.

Jørgen Jensen, gift med Johanne Eskildsdatter, fra Hækkebølle omtales 1726. Han var en meget rig mand, han lånte i 1733 greven på Wedellsborg 300 rigsdaler, som blev afdraget i små summer. Han døde i 1738.

Sognepræst i Gamborg, Jørgen Nielsen, havde i krigsårene 1659-60 taget sig af to søskende, antagelig af slægten fra Holstebro, Eskild og Elisabeth.

Eskild blev forsørget med en gård i Hækkebølle, Rørup sogn, og fra ham stammer mundheldet, der brugtes i Rørup sogn, "der røg grøden". Eskild havde med sindsro selv brugt det en aften, da han skulle ud i marken til sine folk og tabte en krukke med grød.

Elisabeth blev hos de barnløse præstefolk, indtil hun giftede sig med præsten, Jørgen Niensens afløser, Peder Dyrhof. Billeder af dem hænger i Gamborg Kirke. Da de var barnløse, tog de broderens datter, Johanne Eskildsdatter fra Hækkebølle, til sig. Hun bragte ved sit ægteskab med Jørgen Jensen megen formue til Eskedal, meget guld, sølvtoj, dukater, medaljer og guldkæder. Jørgen Jensen havde en stor forretning med tørmalt, som han solgte til dragørerne, der af og til kom til Gamborg, sikkert sejlene. Brænde dertil hentede han i Stenderup for billige penge og forøgede sin formue meget. Han ville gerne brovte sig, og i selskab skulle han have sagt: "Vider at jeg er en grevelig bonde".

16. april 1738 blev han begravet, 55 år gammel. Han døde mellem Gamborg og Fønsskov 30/11-1737. (Udskrift af kirkebogen).

På en sejlur til Stenderup blev han borte, og den husmand, der var med ham erklærede at han var faldet overbord. Enken Johanne og deres børn sørgede meget over ham. Men endnu mere som snakken gik, at fanden havde taget ham levende.

Eskedal ca. 1920.

Hun gik på stranden og bad til Gud om at få sin mand at se død eller levende, men der opstod den tanke, at husmanden havde skubbet ham i vandet. Vished herfor fik man ikke, men husmanden fik en tærende sygdom og døde ret hurtigt derefter. Man sagde, det var Guds straf.

Ved skrivelse af 6. dec. 1726 tilstår grev Wedell, ”at det til Jørgen Jensens beboede gård, et rytterhus indbygget i laden, har han gården uden afgift på livstid, hvorimod han skal være pligtig til at modtage mine heste og hunde, når jeg selv eller mine betjente er på jagt udi markerne”.

Johanne og Jørgen Jensen havde tre børn. Sønnen Jens Jørgensen var hestepranger og meget drikfældig. Han havde på et hestemarked i Middelfart trukket en jøde i skægget. Jøden lovede, at han aldrig mere skulle komme til at tage en jøde i skægget. Jens Jørgensen døde kort efter. Han havde skaffet greven flere gode heste, det sidste spand fik han aldrig penge for.

Broderen Eskild Jørgensen fik gården, han blev gift med Anne Marie Rasmusdatter. Eskild var opkaldt efter morbroderen fra Hækkebølle. Han fik af moderen et gavebrev (gl. papirer fra 1723) på en hende tilhørende smedje i Kauslunde, mod at han og efterkommere ”slægt efter slægt skal rengøre og vedligeholde, med skik-

kelig renlighed, en lysekroner hængende i Gamborg kirke og holdes med lys fra slægten i gården”.

Den tredje søn Eske Jørgensen var hestepranger og meget drikfældig, men var ellers en afholdt mand. Der var flere gange indbrud på gården, af det guld og sølv, som hans mor Johanne havde ført ind i gården.

Ved dødsboet 1769 vurderes det hele med indbo og besætning, nemlig fire heste, tre føl, seks køer, to kvier og tolv får, og det var til 225 rigsdaler, 5 mark og 14 skilling. Ved skiftet efter enken Ane Marie Rasmusdatter d. 17. juni 1783 vedtages det i mindelighed af arvingerne, at den ældste søn Jørgen Eskildsen skulle have gården i fæste, til gengæld skulle han udbetale til sine brødre 5 rigsdaler hver, plus seng og kiste. Han fik imidlertid ikke gården, den fik broderen Jens Eskildsen, som var født 1756 og døde 1836. Han var gift med Anne Margrethe Andersdatter fra Høllændergården i Skrillinge, født 1761 og død i 1832.

I gården findes et gammelt pengeskab, som har hængt i en alkove i den gamle gård. Det har været malet 2 gange I.E.S. 1724, og den sidste viser I.E.S. 1786. Det gamle bornholmerur, som er i gården, stammer sandsynligvis fra samme tid. Der findes også et stykke udskåret træ, som har siddet over en alkove i den gamle gård. Da det var meget brøstfældigt, er det samlet i en ny træramme, der står I.E.S. - A.M.A.D. 1785. Sandsynligvis lavet til deres bryllup.

Næste fæster Eskild Jensen født 1792, død 1881, gift med Dorotea Hansdatter fra Skydebjerg født 1802, død 1865. Han blev kendt med sin kone, da hun kom til pastor Høeg som tjenestepige. Der fortælles, at da hun kom kørende for at flytte i sin nye plads, stod Eskild J. ude på vejen og sagde så: ”Hende vil jeg giftes med”, kærlighed ved første blik. Det holdt hele livet, om end med en del modgang, hun måtte forlade sin plads i utide, da der var opstået et kærlighedsforhold mellem hende og Eskild. Hun fødte en pige, som blev døbt Karin Eskildsen. Pigen blev hos bedste-forældrene.

Nogle år efter blev Dorotea gift med Eskild J. hun var da 43 år. De fik mange børn, hvoraf de fleste døde som små. Det yngste barn var Anne Marie Eskildsen. Moderen døde, da datteren var 16 år. Faderen kunne ikke undvære hende, så hun kom aldrig hjemmefra. Den store begivenhed i hendes liv var, da ungkarl Hans Gormsen fra Etterup en martsdag i 1873 kom kørende ind på gårdspladsen for at få sine heste spændt fra og fodret. Han var kørende for en af Anne Maries kusiner, som ville besøge sin bror, der var hjulmand og boede nabo til gården. Han vandt straks Anne Maries hjerte, og da hendes far, som var 81 år, sikkert trængte til en afløser, holdt de bryllup 30. juli samme år.

De boede nu en vinter i den gamle gård, der var temmelig forfalden og måtte bygges om. De besluttede at flytte over på den anden side af vejen, da gården lå ret indeklemmt. Sommeren 1874 byggede de laden, af sin tid en stor og moderne lade,

og derefter stuehuset i 1875, begge dele med grundmur, og så de andre længer af tømmeret fra den gamle gård. Arbejdet strakte sig over 2-3 år. De havde allerede 2 børn, da de flyttede ind i den nye gård. Eskild blev flyttet i vuggen, der kom flere børn, flokken blev på 11. Marie Dorthea, Eskild, Jensine Marie, Ane Kirstine, Gorm Marius, Jørgen, Anine Rasmine, Ane Margrethe, Petra, Thyra, og Harald. Børnene levede alle sammen, og Anne Marie fik lov at se dem som voksne. Hun beskrives, som meget mild og venlig, ikke en der rager op over deres omgivelser og bliver bemærket, men til gengæld fylder sin plads i hjemmet for deres kære, og dem der kommer der.

1916 købte sønnen Jørgen Gormsen gården af Wedellsborg, og forældrene flyttede over i et hus, de da havde bygget på den gamle gårds plads. Derfor kaldes huset "Gammel Have". Det siges, at de solgte 2 heste og kunne bygge huset for dem. Det var under 1. verdenskrig, hvor hestepreiserne var på himmelflugt. Anne Marie døde 1921 og Hans Gormsen døde 1931. Efter Hans Gormsens død flyttede hans 2 døtre Petra og Thyra over i huset.

Jørgen Gormsen var den første, der ejede gården, de forrige havde alle været fæstere. Han giftede sig i 1923 med Karen Kristensen fra No i Vestjylland. De fik 3 børn, Eskild, Niels Christian og Anne Marie.

Familien Gormsen. Eskild, Anne Marie, Niels Christian, Karen og Jørgen Gormsen.

Eskild købte gården i 1949 og giftede sig med en norsk pige Oddveig Breiby fra Odalen. Eskild var med til at sætte sit præg på Gamborg gennem foreningslivet, den lokale historie og arkivet. Det var ham, der fik rejst en mindesten for maleren Jens Juel. Det var også ham, der fik genskabt det gamle bystævne i anlægget. Der blev plantet et egetræ mellem stenene, som kaldes Eskilds Eg. Oddveig og Eskild fik 5 børn, Karin, Jørgen Olav, Sigurd, Arnt og Dagny. Gården ejes nu af Jane og Arnt Gormsen, 9. generation i lige linje. Det er med Eskedal som med mange danske gårde, at det meste af jorden er solgt fra og driftsbygningerne, som var tidsvarende, er delvis fjernet. Den store lade fra 1874 og stuehuset ligger der stadig, og gården er i slægtens eje.

Efter at have læst i familiens gamle skrifter, kommer jeg til at tænke på et par verslinjer, som ligger i deres gemmer.

Man søger slægtens spor i stort og småt,
i flinteøksen efter harvens tænder,
i mosefundets smykke, plumpt og råt,
i kirkens kvadre, lagt af brede hænder.
Hvert skimlet skrift, hver skjoldet alterbog,
har gemt et gran af slægtens vé og våde;
nu skal de røbe mig, hvad vej jeg drog,
og løfte mig en flig af livets gåde.

Kauslunde Nørregaard, Kauslundevej 60

Landsbyen Kauslunde er bygget op omkring kirken, der kan dateres til ca. år 1100. Kauslunde Kirke var indtil 1866 anneks til Middelfart Præsteembede. Ifølge historiske kort fra 1810 bestod selve byen af 10 større gårde samt et antal mindre udstykkede ejendomme, der alle er samlet omkring kirke og skole. Driften var baseret på selvforsyning, og omkring 1700 blev så godt som hver plet jord udnyttet til landbrugsformål. I Kauslunde sogn kunne man udvise en dyrkningsprocent på 60 %, hvilket var det højeste på Vestfyn. De fleste af gårdene var fæstegårde under Hindsgavl Slot, og enkelte blev først i 1918 selvstændige landbrug. Gårdene har i tidens løb skiftet fæstere og ejere adskillige gange. Nogle i forbindelse med salg, andre i forbindelse med generationsskifte.

Kauslunde Nørregaard, Kauslundevej 60, som i dag ejes af Jørgen Godsk Jørgensen, har kun skiftet fæster og ejer ved generationsskifte. Den har tilhørt den samme

familie gennem mere end 300 år. De ældste oplysninger, vi har om gården og familien på Kauslundevej, er fra 1682, hvor gården netop var blevet genopført efter at have ligget øde i flere år - antagelig ødelagt under svenskekrigen. Gården var bortfæstet, og i 1682 hed gårdfæsteren Søren Jørgensen og hans kone Karen Hansdatter.

Gården tilhørte Middelfart Præsteembede og var en såkaldt "Annexgård". Den skulle dels sikre præsten en rimelig indtægt, men også sikre præsten et sted til omklædning, når han skulle forrette kirkelige handlinger i Kauslunde. Desuden skulle der være staldplads til præstens heste. Karen og Søren Jørgensen, som var første slægtled på gården, fik 7 børn. Den ældste søn Jørgen Sørensen f. 1685 blev gift med Maren Jensdatter, født i Skrillinge 1697. Han blev gårdfæster og annexbonde og drev gården, indtil næste generation tog over.

Jørgen Sørensen og Maren Jensdatter fik sønnen Jens Jørgensen i 1727, men allerede i 1730 døde Maren Jensdatter. Jørgen Sørensen giftede sig igen i 1736. Denne gang med Maren Pedersdatter, formentlig født i Kauslunde. De fik ingen børn, og da Jørgen Sørensen døde i 1747, overtog sønnen af første ægteskab fæstet.

Jens Jørgensen blev i 1748 gift med Ane Sørensdatter f. 1723. De fik 6 børn, den sidste i 1765, men allerede i 1773 døde Ane Sørensdatter 50 år gammel.

Jens Jørgensen giftede sig på ny samme år med Johanne Bertelsdatter, der var født 1744 i Kauslunde. De fik datteren Anne i 1774. Men også Johanne måtte Jens Jørgensen lægge i graven, da hun døde i 1778, og ligeså datteren Anne, der døde i år 1800 kun 25½ år gammel.

Jens Jørgensen indgik sit 3. ægteskab i 1780. Denne gang med Maren Pedersdatter, der var født i Roerslev ca. 1760. De fik 2 børn.

Jens Jørgensen døde i 1806 79 år gammel, far til 9 børn.

Den ældste af Jens Jørgensen og Maren Pedersdatters børn Johanne Jensdatter giftede sig i 1809 med Hans Laursen f. 1776 i Kauslunde. De overtog fæstet, og der kom 6 børn i ægteskabet.

Mens de drev gården, blev det gamle stuehus fra 1682 revet ned og i 1848 erstattet med et nyt. 10 år senere i 1858 døde Johanne Jensdatter, og i 1860 fulgte Hans Laursen sin kone i graven.

Deres søn Lars Hansen, der var født 1819, havde allerede i 1856 overtaget fæstet på gården og købte herefter gården til selveje fra sognepræsten i Middelfart. Der skulle dog fortsat stå et værelse til rådighed for præsten, indtil der i 1866 blev oprettet selvstændigt præsteembede i Kauslunde. Gården ændrede nu navn fra "Annexgården" til "Kauslunde Nørregaard" til trods for, at gården var beliggende i den sydlige del af Kauslunde. Den var dog den nordligste af de gårde, der havde hørt under Middelfart Præstekald, deraf navnet.

På en af gårdens jorder er der gennem tiderne fundet et utal af små potteskår, som

viser, at der også i en fjern fortid har boet mennesker på stedet. Potteskårene kan dateres tilbage til jernalderen. Man mener endog, at der måske har ligget en ”ur-
nefabrik”, som har forsynet den nærliggende gravplads ved Skrillinge med urner. Det fortælles også, at der i samme mark findes en ager, som i gamle dage blev kaldt Blodageren. Det er den syvende ager regnet fra gården. Det siges, at 2 mænd, der gik fra bystævne, kom i klammeri, og tolleknivene røg af skederne. Det endte med, at den ene faldt for aldrig at rejse sig mere. Den ager, som blev vædet af den dræbtes blod, blev nu en blodager, og jord fra denne ager, mente man, havde blodstillende egenskaber.

Men tilbage til Lars Hansen.

Han blev i 1846 gift med den kun 17-årige Marie Kirstine Hansdatter, f. 1829, der kom fra Vervinge. Af hendes skudsmålsbog, der befinder sig i arkivet, fremgår karakterer for evner, flid og opførsel, og at hun i 1842 blev indstillet til konfirmation med karakteren Mgod.

De fik 4 børn: Johanne Marie i 1850, Susanne 1853, Hansine 1856 og Hans Christian i 1859.

I 1864 døde Lars Hansen, kun 45 år gammel. Han lukkede sine øjne i forvisning om, at den fynske jernbane var på vej. Det første tog kørte gennem Kauslunde i

Hans Christian, Lars, Niels og Jens Peter Ane Kirstine og Johanne Marie – ca. 1892.

1865. Hans enke Marie Hansdatter drev gården videre indtil 1875, hvor hun giftede sig med skolelærer og kirkesanger Lars Nielsen, Kauslunde. Hun ønskede ikke at bo på aftægt hos næste generation.

Den ældste datter Johanne Marie Larsen giftede sig i 1875 med Jens Peter Jensen, der var født 1857 i Stubberup, Sandager sogn, og de overtog herefter driften af gården. Samtidig fik Jens Peter Jensen skøde fra Hindsgavl på matr. 21, men måtte afstå matr. 6d til præstegården.

Johanne og Jens Peter mødte hinanden på Kauslundegård, som Jens Peters søster ejede sammen med sin mand. Ved en festlig lejlighed havde Jens Peter Jensen

fået et godt øje til Johanne fra Kauslunde. Han tog kontakt til Maren, som boede nær Kauslundegård, og lovede hende 2 tønder byg hvert år, så længe hun levede, hvis hun ville lægge et godt ord ind hos Johannes mor. Det gjorde hun, og de blev gift. Så Maren fik sine 2 td. byg, så længe hun levede.

Johanne og Jens Peter fik 4 børn: Niels Jensen i 1876, Lars Hansen Jensen 1877, Hans Christian Jensen 1879 og Ane Kirstine Jensen i 1882.

Jens Peter Jensens mor havde en bror, der hed Hans Christian. Han emigrerede i ung alder til Amerika og omkom under en rejse derovre. Postvognen blev overfaldet og udplyndret, og de rejsende forsvandt sporløst. I taknemmelighed over, at der igen var kommet en Hans Christian i familien, forærede den unge mands familie et chatol til familien i Kauslunde. Et chatol fra ca. 1830, som stadig findes på Kauslunde Nørregaard.

Jens Peter Jensen døde 1925 (74 år) og Johanne Marie Larsen i 1931 (81 år).

Det blev netop Hans Christian Jensen, der kom til at drive gården videre, idet han allerede i 1918 fik overdraget skødet på gården fra sine forældre. Samme år blev han viet til Anna Kirstine Pedersen, f. 1889 på Skrillinge Mark.

De fik 2 døtre, Johanne f. 1919 og Mary f. 1922.

Anna Kirstine, Mary, Johanne og Hans Christian Jensen, 1932.

Om Hans Christian fortælles, at han var et geni på mange fronter, han kunne bl.a. skære i træ og havde en god sangstemme. Han lod i 1930 opføre den store lade. Den blev bygget af håndstøbte cementsten, som blev støbt af Niels Frydensberg fra Koesmosevej. Man kan forestille sig et kæmpe arbejde. Desuden blev stuehuset og de øvrige bygninger forsynet med cementtag. Indtil 1930 var gårdens længer strå-tækket og med bindingsværk.

Johanne blev i 1940 gift med smed Rasmus Jørgen Hansen, Svenstrup, mens Mary i 1942 blev gift med Niels Jørgensen f. 1917 i Raaby ved Randers.

Niels Jørgensen kom til Vesterdal for at uddanne sig til kontrolassistent og kom som sådan til at virke i Kauslunde-området. Her mødte han Mary og overtog ved giftermålet i 1942 skødet på gården. Niels Jørgensen var i en periode formand for Middelfart Mejeris bestyrelse.

Hans Chr. Jensen døde i 1936, mens Anna Kirstine Jensen boede på aftægt hos datteren indtil sin død i 1981.

Mary og Niels Jørgensen fik 5 børn: Arnt f. 1942 blev politikommisær og bosat i Søborg, Uffe f. 1945 blev læge i Farsø, Jørgen f. 1949, der blev landmand og nu driver gården videre, Annette f. 1952 er sekretær på Novo Nordisk og Hanne f. 1966 er lærer i Assens.

Jørgen Godsk Jørgensen blev i 1973 gift med Ellen Foss Hansen f. 1952 i Staurby. Ellen er uddannet omsorgsassistent og har i mange år været ansat på bostedet "Lindbjerg" i Årup. Hun modtog i 2011 Dronningens Fortjenstmedalje efter 40 års tjeneste indenfor Forsorgen. Deres giftermål gav anledning til nærmere overvejelser angående gårdens fremtid, og i 1975 købte Mary og Niels et husmandssted i Blangstrup ved Turup og flyttede dertil sammen med Marys mor, der fortsat boede på aftægt. Mary, der altid havde nydt at synge, blev ansat som kirkesanger ved Turup Kirke. Mary døde år 2000 og Niels i 2007.

Jørgen og Ellen overtog efter forældrenes flytning i 1975 driften af gården og byggede bl.a. i 1977 ny stald og forsynede stuehuset med nye vinduer i 1989. De fik 2 børn: Allan f. 1977, der er landbrugsuddannet, og Anne Mette f. 1980, der er gymnasielærer.

I 2005 blev der indgået I/S-aftale mellem Jørgen Hansen, Klokkøkærgaard og Jørgen Godsk Jørgensen, Kauslunde Nørregaard om fælles drift af dyr og marker.

Hvem, der bliver næste slægtled på gården, er endnu uvist.

Hjørnegården, Svenstrupvej 5, Svenstrup

Svenstrup Hjørnegård har været en del af landsbyens historie gennem flere hundrede år og har været ejet af flere slægter. I 1664 hed ejeren fru Christine Rosenkrans.

I 1750 fik Hindsgavl skøde på gården. Dengang lå gården længere mod vest end i dag – lidt syd for Lykkegård. Men omkring den tid blev byvejen reguleret, sådan som den fremstår i dag, så al færdsel skulle krydse sognevejen. Derfor flyttede Hindsgavl i 1864 bygningerne over på den østre side af vejen - muligvis i forbindelse med en brand.

Den nuværende slægt har været fæstere på gården siden 1811. Den første i slægten var Peder Sørensen fra Rolund, f. 1781. Han giftede sig med Anne Hansdatter, f. 1782 i Svenstrup. De fik mellem 1812 og 1828 seks børn. Anne Hansdatter døde i 1833, 51 år gammel.

Året efter giftede Peder Sørensen sig igen. Denne gang med Maren Larsdatter født år 1800 i Balslev. I 1841 fik de en datter, Ane Pedersdatter. Peder Sørensen døde 1872, 90 år gammel. Der fortælles, at han var en munter mand, som gjorde alt for at more sine børnebørn, Således havde han en aften, da de var på besøg hos ham, fanget en gråspurv, som han pludselig lod flyve inde i stuen, idet han udbrød: ”Der fløjer Herren ta' mig en gråspurv.”

Hans kone Maren Larsdatter døde 1883, 83 år gammel.

I 1867 blev datteren af 2. ægteskab, Ane Pedersdatter, 26 år gammel gift med Niels Jørgensen, Lundsgård, Kauslunde, f. 1838, og de overtog gårdfæstet.

Om Niels Jørgensen og Ane fortælles, at de var et par livlige mennesker, der gerne ville have gæster og gå i byen. De hjalp ofte ved gilder med opvartning og lignende. Hvis nogle var syge, var Ane Niels Jørgens' altid klar til at hjælpe. Man fortalte også, at Ane var en høj rank kone, men skæmmet af fregner. Niels havde været dragon i sin ungdom. Han var en kraftig mand med tæt krøllet hår. Som landmand regnedes han ikke for at være særlig dygtig.

I ægteskabet var der en søn Peder Sørensen Jørgensen, f. 1872, og en datter Johanne Marie Jørgensen, f. 1877. Hun var syerske og døde ugift 1929, 52 år gammel.

Niels Jørgensen døde 58 år gammel i

Ane og Niels Jørgensen, ca. 1870.

1896, og hans enke Ane Pedersdatter, der havde haft gårdsfæstet fra 1896 til 1906, døde i 1909, 67 år gammel.

Sønnen Peder Sørensen Jørgensen giftede sig i 1899 med Hansine Andersen, f. 1872, fra Abildgård, Skrillinge Mark. De overtog fæstet i 1906. Gården blev købt fri af Hindsgavl i 1912, som på det tidspunkt kun var ejere af to gårde i Svenstrup, hvor de tilbage i 1775 havde haft syv.

De fik 11 børn: Niels i 1900, Aage 1902, Evald 1904, Anna 1905, Inge 1907, Johanne 1908, Ella 1910, Helge 1911, Holger 1914, Valborg 1915 og Sara i 1918. Peder Sørensen Jørgensen døde pludselig i 1921, kun 48 år gammel. Enken var nu alene med de hjemmeboende børn, den yngste var kun 3 år. Gården blev drevet af "Sine" sammen med en bestyrer, Christian Jørgensen, som senere blev gift med datteren Inge.

Hjørnegård ca. 1925.

Sønnen Holger Jørgensen forpagtede gården i 1939 og købte den i 1941 ved Sines død. Holger, der var meget aktiv i frihedskampen 1940 – 45, giftede sig i 1943 med Nelly Rasmussen, f. 1921, fra "Strandgård" på Svenstrup Mark. Hun var også ud af en stor børneflokk, nemlig 12.

De fik to børn Alice, f. 1945, og Peder, f. 1946.

Alice var oprindelig kontorassistent, men uddannede sig senere til kosmetolog med egen klinik. Hun går meget ind for alternativ behandling. Hun har to børn: Lene og Brian.

I løbet af årene 1942 – 61 blev der bygget nye stalde på Hjørnegården, men i 1967 blev kørerne solgt, og staldene blev fyldt med grise. Forinden var noget jord blevet købt

til, fx en mark, som lå lige ned til Gamborg Fjord, og der anlagde Holger en plads, hvor de tilbragte meget af deres fritid sammen med børn, familie og venner. Nelly og Holger var som hans bedsteforældre, Niels og Ane, de holdt meget af selskab. Holger var lidt af et legebarn. Fx inddæmmede han en eng, så han og landsbyens børn kunne løbe på skøjter.

De var begge to meget optaget af motion, selv om de havde en fysisk hård hverdag. De dyrkede gymnastik og badminton og var sammen med nogle venner med til at løbe i skoven, længe før det blev moderne, for Holger var meget bevidst om nogle af forfædrenes tidlige død. På trods af sit aktive liv døde Holger pludselig i 1975 i forbindelse med motion i skoven.

Efter Holgers død overdrog Nelly gården til sønnen Peder og hans kone Inger Marie, som var fra Lem i Vestjylland. Nelly flyttede derefter til deres tidligere bolig i Bygvænget.

Peder var allerede i 1972 begyndt at dyrke grøntsager på lidt af gårdens jord, og det udviklede sig gennem årene til jordbær og vintergrøntsager, hvoraf en del blev solgt fra en gårdbutik samtidig med levering til bl.a. Kvickly, hvor Inger Marie arbejdede i mange år.

I 1978 blev der bygget et nyt stuehus til gården i stedet for det gamle fra 1864.

De har nu kun 8 ha tilbage, hvor de dyrker korn og vintergrøntsager, men deres lille paradis ved stranden har de stadig til glæde for hele familien.

Peder har oveni et fuldtidsjob med at hente og bringe biler over hele landet. Mens Inger Marie stadig passer gårdbutikken.

To børn er der kommet til. Allan Bundgård Jørgensen, f. 1974, og Karin Bundgård Jørgensen, f. 1976. Allan er blevet uddannet landbrugsmaskinmekaniker i Kauslunde og arbejder nu for et yachtfirma, mens han samtidig deltager i Hjørnegårdens drift. Han er gift med Mette, og de har tre piger.

Karin er uddannet frisør med egen salon i Middelfart, er gift med Ronny og har to drenge og en pige.

Skrillingevej 6

Gården var under kronen i 1688, og fæsteren hed Jens Bentsen. Han var først gift med Birthe, død 1681, og der efter med Anne Nielsdatter. 10 børn fødtes i årene 1679 til 1700. Sønnen Niels, født i 1686, overtog fæstet efter faderen.

I første halvdel af 1700-tallet blev meget bøndergods på Vestfyn opkøbt og lagt under Hindsgavl. Niels' fæstebrev findes ikke i Hindsgavls fæsteprotokol, men gården nævnes i jordbogen, da Niels Basse købte Hindsgavl i 1745. Da stod gårdens hartkorn for 7 td. 7skpr. 1 fdk.

Jens Bentsen døde i 1723, 79 år gammel. Året efter blev Niels gift med Maren Hansdatter, som også var fra Skrillinge. Niels havde sin mor på aftægt til hendes død som 77-årig i 1734.

I løbet af årene 1725 til 1742 blev familien på gården forøget med 8 drenge og 1 pige. I 1763 døde Niels Jensen, og enken afstod fæstet til sønnen Laurs (døbt Lauritz 1730). Fæstebrevet blev underskrevet på Hindsgavl d. 24. juni 1764. Ifølge det skulle han give 100 rdl. i indfæstning og en årlig landgilde på 9 rdl. 4 sk. samt $3\frac{3}{4}$ td. byg. Desuden skulle han betale de kongelige skatter og afgifter og yde det aftalte hoveri. (En okse kostede i 1764 ca. 15 rigsdaler).

Ved udskiftningen blev de 14 gårde i Skrillinge gjort lige store på 7-4-0-1 td. hartkorn. Kun selvejergården var mindre. Det var en såkaldt stjerneudskiftning, hvilket betød, at markerne lå som lange strimler ud fra gårdene. Laurs Nielsen havde jord fra gården og helt ud til, hvor Hyllehøjvej går i dag. Desuden et stykke eng ved Russelbæk.

Laurs Nielsen var gift med Maren Madsdatter. I deres ægteskab var der to børn, en søn Hans (født 1778) og en datter Ane Marie. I 1800 døde Laurs Nielsen og enken Maren Madsdatter i 1805, hvor efter sønnen Hans Laursen fik udstedt fæstebrev på gården d. 27. juli 1807. Indfæstning var nu på 300 rdl. og den årlige landgilde på 30 rdl. og 5 td. byg til Mortensdag og 2 par gode store kyllinger til St. Hansdag. Han blev dog eftergivet 4 rdl., da der manglede noget i gårdens tilliggende. I fæstebrevet gøres der nøjere rede for, hvor meget gårdens hoveri udgjorde, nemlig: 14 pløjedage, 10 spanddage til udkørsel af gødning, 6 spanddage til at sprede gødning, 22 dage til høhøst samt gærdearbejde.

Hans Laursen blev i 1805 gift i Gamborg kirke med Kirsten, en datter af Jens Nielsen i Gamborg, fæster under Wedellsborg. I deres ægteskab fødtes 5 børn, hvoraf i hvert fald de 3 blev voksne. Den ældste søn Lars blev gift og boede på Røjle mark. En datter Anne Margrethe blev gift med gårdmand Peder Christensen i Skrillinge. Maren, der var født i 1811, fik fødehemmet.

Da gården ikke ejede skov, og det var en stadig udgift at skaffe brændsel, købte Hans Laursen i 1813 en tørveparcel i Kingstrup. Afstanden til mosen var 15 km. For at skære tørvene måtte de stå op kl. 3, så de kunne arbejde fra morgenstunden. De blev ved til sen aften, og var først hjemme igen omkring midnat. Maden bragtes med, en gryde grød, smør og brød samt lidt øl. Tørvene blev passet af husmandsfolk i Kingstrup, som til gengæld fik græsningen.

I 1820 blev parcellerne ved Russelbæk fraskilt til en ny gård matr. nr. 11b. Hans Laursen købte hovedparcellen 11a til selveje d. 27. januar 1821. Hartkornet var da på 5 td. 2 skp. 3 fkr. $2\frac{1}{4}$ alb. Prisen var 3000 rdl. sølv.

På grund af den økonomiske krise omkring 1820 måtte han sælge ud af sin ejendom for at klare udgifterne. Parcellerne længst mod øst blev solgt til Hans Hansen fra

Aulbygård. Handelen omfattede ikke bare jorden men også et par heste, køer, redskaber, dele af gårdens bygninger og brosten.

Hans Laursen og Kirsten sled møjsommeligt, uden at gården og jordkulturen blev væsentligt bedre. En del af jorden lå lavt og stod med vand om vinteren, som det ikke var muligt at aflede. Der var mangel på gødning og redskaberne var dårlige. I rugen var der hejre og klinte, og vårsæden var fyldt med forskellige græsarter.

Gårdens bygninger var meget gamle. Udhuse og staldbygninger var til dels sule-huse, stuehuset var smalt og lavt til loftet. Vinduerne små og flere havde blyindfattede ruder. Brædegulv fandtes kun i to stuer, resten var lergulv og pikket stengulv. Der var kun én kakkelovn og åben skorsten i køkkenet.

Kirsten Jensdatter, der var født i Gamborg i 1771, fortalte om sin barn- og ungdom til barnebarnet Hans Hansen.

Hun var opvokset under trange kår. Som barn måtte hun følge med i marken for at drive på det forreste spand heste under markarbejdet. Dette foregik ofte på bare fødder, da de ikke havde råd til at købe træsko. Da hun blev lidt ældre, måtte hun med på hovarbejde på Wedellsborg, og det var både at læsse og sprede møg samt meget andet. I 14 dage var hun sammen med anden ungdom fra Gamborg på Brandsø for at skære tørv til herskabet. I de 2 uger sov de unge mennesker sammen i en lade på en af de to gårde på Brandsø. Om efteråret skulle de også flå ål. Det kunne hænde, at en af konerne skjulte en ål under skørterne, når de forlod arbejdet.

Skrillingevej 6 før 1952.

Kirsten Jensdatter havde som ung tjent i Gamborg præstegård. Her havde de om vinteren, når der var fyret op i bageovnen, fanget gråspurve, pakket dem ind i ler uden på fjerene og sat dem ind i ovnen. Når de var stegt, blev de spist med god appetit.

I 1842 blev datteren Maren Hansdatter, som var født i 1811, gift med Henrik Hansen, født 1801 i Føns. Henrik havde været indkaldt som soldat i 8 år, hvor han havde opholdt sig i København. I de sidste 4½ år havde han tillige tjent hos en grosserer. Derefter havde han været bestyrer for en søster i Farsbølle i 4 år, og endelig var han 8 år hos gæstgiver Behrendt i Middelfart.

Maren og Henrik fik nu skøde på gården. Prisen var 2000 rdl., hvoraf de 1800 rdl. gik til at indfri gælden fra 1821, desuden skulle Marens forældre have aftægt resten af deres livstid. De gamle aftægtsfolk døde hhv. 1859 og 1866.

I 1851 byggede de et nyt stuehus, og i 1853 blev gårdens vestre længe på ny opbygget, så gården igen var firlænget, og endelig i 1856 opførtes en ny ladebygning.

Mergling af markerne begyndte i 1840'erne. De følgende år efter merglingen tog dyrkingen af raps stærk fart, og Henrik Hansen solgte i et af de år raps til en pris af 18 rdl. 4 Mk. pr. tønde (en dagløn var ca. ½ rdl.), det blev for den tids slægt en mægtig indtægt. Maren havde en datter Margrethe Kirstine før giftemålet, faderen var en ungkarl fra Svenstrup. I Henrik og Marens ægteskabet fødtes 7 børn, de 4 døde som små. De 3, der blev voksne, var Hans, født 1844, som overtog fødehjemmet, og 2 piger, der som Margrethe Kirstine, blev gift med gårdmandssønner fra Skrillinge. Henrik bestred gennem mange år hvervet som sognefoged.

Hans Hansen fortæller:

”Nogle barndoms minder skal her anføres, og iblandt disse vil jeg nævne, at en afdeling svenske frivillige soldater i treårskrigen var indkvarteret hos os i Skrillinge, og det gjorde et stort indtryk på mig som lille dreng, at de hver aften holdt deres andagt og sang aftensang, hvori jeg deltog med barnlig alvor. Oplevelserne fra Fredericiaslaget 6. juli hører også med til mine barndoms minder – og af dem, der ikke glemmes i den høje alder. I et år var jeg som 6 års dreng sendt hen til min faster i Farsbølle og gik der for lud og koldt vand. Derefter kom jeg hjem og kom i skole. I min første skoletid florerede pryglestraffen i fuldt mål, og det hører til mine kedelige barndoms minder.

Min ungdom gik hen med, at jeg var hjemme og deltog i alt vedrørende gårdens drift. Jeg voksede op sammen med en kreds af unge mennesker i byen, og vi havde det hyggeligt sammen, som om vi hørte til en familie, og vore fornøjelser og udflugter var mest deltagelse i markeder, grundlovsfester og en årlig mødedag. I nogle år rejste vi til grundlovsfest i Fjelsted Skov, og der hørte jeg første gang Klaus Berntsen som ganske ung mand. Jeg mindes ligeledes fra mine unge dage om deltagelse i store sommermøder i Kongebroskoven.

I 1866 blev jeg indskreven til soldat, men min fader købte et frilod til mig, da jeg ikke kunde undværes hjemme.”

Henrik Hansen var svækket af dårligt helbred og overlod gården til Hans d. 1. april 1876. Allerede en uge efter afståelsen døde han. Maren Hansdatter levede til 1891. I vinteren 1877-78 købtes overtømmer i Hindsgauls skove til en ny staldbygning, som blev opført den følgende sommer.

I 1880 holdt Hans Hansen bryllup med Hansine Laurine Boldt, som stammede fra Indslev. I ægteskabet fødtes 2 drenge, Carl Henrik Boldt Hansen og Aage Hansen. Hansine døde allerede som 43 årig i 1896 d. 9. april på Odense sygehus efter længere tids sygdom. Kun 3 dage efter blev sønnen Carl Henrik konfirmeret. Sønnen Aage døde som 12-årig i 1899.

Hans Hansen giftede sig aldrig igen, men klarede sig med husbestyrerinder. I sine erindringer fortæller han om flere rejser rundt i Danmark, hvor han knyttede mange venskaber.

Hans Hansen havde flere tillidshverv. Han var med i Kauslunde sogneråd i 5 år og dets formand i 3 år. Var mejeriets revisor i 40 år og ejendomsvurderingsmand. I 20 år var han formand for Heste- og Kreaturforsikringen og i 40 år repræsentant i Den fynske Bondestands Brandforsikring.

Hans Hansen afstod gården i 1907 til sønnen Carl Henrik Boldt Hansen mod livsvarig fri bolig og kost. Carl Henrik havde været på Vejstrup Højskole og Dalum landbrugsskole. Samme år, han overtog fødehjemmet, giftede han sig med Karen Magdalene Pedersen fra Lambæksgård i Svenstrup. I ægteskabet fødtes to piger: Aagot Hansine Boldt i 1911 og Bodil Katrine Boldt i 1916.

Hans Hansen var nu aftægtsmand, men sad ikke med hænderne i skødet, han flettede kurve. På en vinter kunne han lave 60 kurve i forskellige størrelser. Han nåede at holde 90-års fødselsdag i Kauslunde forsamlingshus i november 1934 og var da rask, men blev kort efter syg og døde 2 måneder senere.

Hans Hansen flettede kurve.

Gårdens areal omfattede den oprindelige matrikel 11a, og 42a og 43d, som Hans Hansen havde tilkøbt, da nabohuset syd for gården blev nedlagt. I 1915 købte Carl Henrik matr. 21 fra naboejendommen nord for gården. Samlet areal var nu 28 tdr. land.

Carl Henrik deltog aktivt i sognets ungdomsarbejde. Han var desuden kommunerevisor, næstformand og kasserer i Kauslunde menighedsråd, repræsentant i Den Fynske Bondestands Brandforsikring, skatterådsformand og i bestyrelsen for Dansk Andels Gødningsforening.

Familien åbnede deres dør for mange københavnske ferieboern, som oplevede en god sommer her og knyttede varige venskaber.

I forbindelse med arbejdet i D.A.G. måtte Carl Henrik ofte tage til møder i København. I 1943 kom han syg hjem efter en rejse og døde kort tid efter.

Karen drev gården videre med bestyrer, indtil datteren Bodil giftede sig i 1948 med Hans Christian Hansen, som var født i 1906 i Vemmelev, Sorø amt, og de overtog gården. Den ældste datter Aagot var blevet gift med Erik Rosqvist, der var murer-svend og stammede fra København. Karen Boldt Hansen døde i 1971.

I Hans og Bodils ægteskab fødtes datteren Kirsten i 1949 og sønnen Carl Henrik i 1951. Kirsten er gift med Robert Jensen og bor i Oksbøl i Vestjylland.

I 1952 blev stråtaget på stuehuset skiftet ud med fast tag, og i 1958 byggedes en ny lade. Gårdens besætning bestod af 12 køer og nogle grise. Køerne blev solgt i midten af 1970erne, hvor efter gården blev drevet med kornavl og som hobbylandbrug. Hans Hansen blev ramt af en hjerneblødning og måtte tilbringe de sidste år i kørestol, før han døde i 1982.

Sønnen Carl Henrik overtog gårdens drift i 1986, samtidig havde han arbejde på Skrillingegården.

Bodil døde i 1985, og året efter blev Carl Henrik gift med Grethe. De har sønnerne Per og Michael, som begge har en landbrugsuddannelse.

I 1999 blev jorden solgt fra og i løbet af ganske få år forvandlet til boligområde. Gården er et smukt eksempel på, hvor godt en gammel gård kan se ud, når den til stadighed vedligeholdes med nænsomhed.

Voldbygaard, Voldbyvej 11

Voldby er den nordøstligste landsby i Kauslunde sogn og har fra gammel tid ligget ret isoleret. En vej fra Kauslunde til Kustrup gik gennem Voldby, men den blev afbrudt i 1968, da motorvejen blev anlagt. En anden vej fra Voldby gik mod syd til Gl. Landevej. Her havde gårdene i Voldby deres udmarker, alle markerne havde navne, og efter udskiftningen blev der på disse marker bygget gårde og husmandssteder. Voldby Margaard er udstykket fra Voldbygaard.

Der har i mange år været 6 gårde og 4 huse i Voldby. På gården boede mand og hustru, deres børn og en del tjenestefolk. I Voldby såvel som i andre landsbyer i Danmark er alt forandret, gårdenes jorde er blevet sammenlagt, og befolkningstallet er faldende, nogle kalder det en afvikling andre en udvikling for landsbyerne.

I 1750 havde Voldby og Voldby mark ca. 60 beboere. Efter udskiftningen 1790 steg befolkningstallet til omkring 150, og dette tal holdt sig nogenlunde konstant til 1945, da traktor og teknik holdt sit indtog, og der var færre beskæftigede på gårdene.

Voldbygård var i 1600 tallet en af de største gårde i Voldby med 11 tdr. Hartkorn og tilhørte Billeshave. Ca. 1750 blev gården frikøbt af Lars Rasmussen fra Brenderup, og ved folketællingen i 1787 var ejeren nævnt som selvejerbonde. Ifølge købe- og mageskiftekontrakt af 20. februar 1794 solgtes gården til fæstegårdmand Christian Christensen. Lars Rasmussen overtog samtidig den gård, som Chr. Christensen havde haft i fæste på Fønsskov under grevskabet Wedellsborg.

Fra årene 1801 til 1831 blev en del jord tilkøbt, bl.a. fra ejendomme i Kustrup, samt nogle moseparceller i Ejby.

Christian Christensen havde 6 børn. En søn blev i Kauslunde Kirke 1795 døbt Henrik Vædele Christensen, den eneste af børnene der fik navnet Vædele. Det kan være svært at finde ud af, om navnet Vædele har tilknytning til de senere slægter på Voldbygård.

I gemmerne på Voldbygaard fandtes købekontrakter fra Chr. Christensens tid, bl.a. den omtalte købe- og mageskifte kontrakt, samt skøder på de jordparceller han senere købte. Hvorfor fandtes disse og mange flere hos familien Vædele i så mange år? Var de blevet glemt ved fraflytningen? I dag findes kopier på Kauslunde-Gamborg lokalarkiv.

1809 solgte Chr. Christensen gården til Kommissær Frederik C. Pedersen, Wedellsborg, og i 1811 købte Chr. Christensen, Voldby Østergaard.

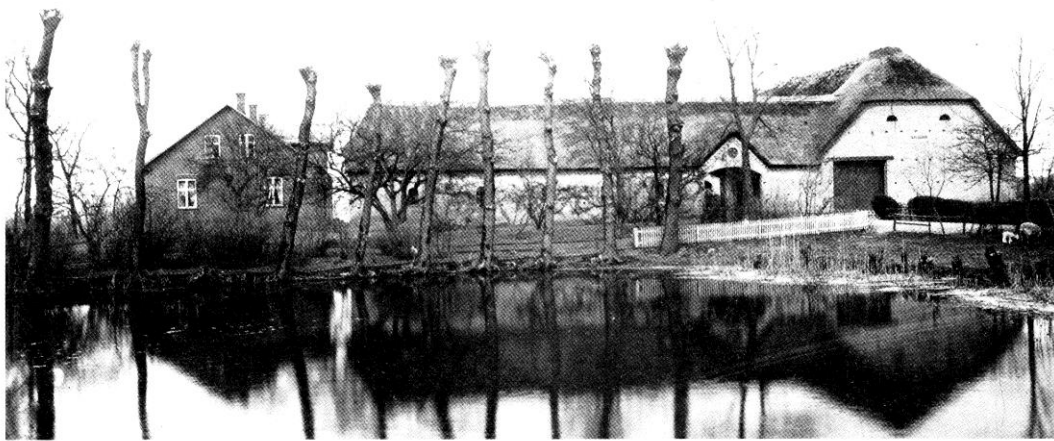
Den førømtalte søn Henrik Vædele Christensen (født på Voldbygaard) fik tildelt Østergaards ydermark mod syd, det er i dag Voldby Nygaard.

I gemmerne på Voldbygaard fandtes en gammel lommebog, som arkivet har fået foræret af Kathrine Vædele Poulsen. I bogen har de skiftende oldermænd i Voldby ført regnskab. Her kan man læse om livet i landsbyen i 1800 tallet, bl.a. navne på de mænd, der boede her. I bogen blev indført de beløb, der skulle betales til laugskassen. På laugsmøderne blev valgt, f.eks. hvem der skulle lægge vogn til omgangskørsel. På stranden hentedes grus og tang. Der var flere veje, der skulle vedligeholdes, for dengang var alle veje grusveje. Der nævnes også en kirkesti, der gik over markerne til Kauslunde kirke. På arkivet kan ses et kort fra 1805, hvor vejene er aftegnet.

Hvis mændene kom for silde til laugsmøderne eller ikke var mødt, skulle der erlægges 15 øre i 1903. På udgiftssiden var opført udlæg til møderne, bl.a. brændevin,

fortæring og kaffepunche. I vinteren 1887 må der have været meget sne, for da var der i flere dage givet en del kaffepunche til snemandskabet. Dengang måtte alle mænd ud med skovlen for at rydde sne på vejene. Gadekæret, der lå lige ved indkørslen til Voldbygaard, blev på laugsmøderne tildelt et af medlemmerne for et år, så de kunne få toppen af piletræerne og rørene.

I 1929 blev græsningen og rørskæret tilstået Niels Hansen Poulsen for 2 kr. og 5 øre. Gadekæret blev senere solgt til Niels Hansen Poulsen. Det fortælles, det eneste han skulle betale for gadekæret var, at han skulle holde et gilde med rigelig mad og drikke for alle i lauget.

Det gamle gadekær foran Voldbygaard.

Byegangen (fynsk) eller bydegangen gik på omgang blandt mændene. De udsendtes til at byde til dåb, bryllup og forkynde bekendtgørelser fx slågilde, d.v.s. når man var færdig med høhøsten, blev der holdt et gilde. Det fortælles, at de fik ”en lille rød” nogle steder på turen.

Slægten på Voldbygård:

1. generation: Henrik Hansen Vædele købte Voldbygaard 1831. Han var født 1807 på ”Store Vædelegaard” ved Padesø, søn af Hans Rasmussen. Henrik Hansen Vædele blev samme år gift med Ane Margrethe Jørgensdatter, datter af selvejergårdmand og skoleforstander Jørgen Jørgensen og Christiane Sørensdatter fra Skovmøllen. Henrik Hansen Vædele og Ane Margrethe Jørgensdatter fik 7 børn.

Henrik Hansen Vædele døde 1866, og enken Ane Margrethe overtog boet. Hun blev i gården på aftægt indtil sin død 1884.

2. generation: Det blev sønnen Jørgen Henriksen Vædele, der i 1870 fik skøde på Voldbygaard, han blev 1870 gift med Ane Katrine Hansen fra Baaring Lykkegaard. Jørgen Henriksen og Ane Katrine fik 5 børn: 2 sønner og 3 piger.

Begge sønner døde unge: Henrik Vædele fik tuberkulose efter soldatertiden og døde 27 år gammel. Søsteren Mine passede ham, hun fik selv tuberkulose, men blev helbredt. Den anden søn, Hans Jørgen, døde i 1895, 17 år gammel.

En af døtrene, Kirstine, blev gift med gdr. Jørgen Hansen Ellemand, Byllerup. En anden datter, Jørgine Agamine, blev gift med Anders Bernt Pedersen. De fik tildelt 27 tdr. land af Voldbygaards jord, kaldet Kustrupmarken. Her byggede de en gård og gav den navnet "Vædelesminde".

De har 2 døtre, Laura, der blev gift med Villy Nielsen fra Voldby Vestergaard. De købte senere Risumlund.

Den anden datter, Helga, blev gift med Henry Sørensen, og de overtog hendes fødehjem Vædelesminde. Henry Sørensen (født i Vendsyssel) havde været bestyrer for sin søster Jacobine Sørensen (Bine), Voldby Toftegaard, der var enke efter Jens Madsen Jensen.

Jørgen Henriksen Vædele byggede den store lade 1888. Senere sad uglen på lur i glughullet. Nyt stuehus blev bygget i 1890, og detaljer minder om de stuehuse, som den kendte muremester Wilhelm Smith, Baaring, byggede rundt på egnen, men dette kan ikke bekræftes. Stuehuset har skifertag, og havestuens loft blev flot dekoreret af maler Chr. Larsen, Skrillinge.

Et gældsbevis fra 1905 til Jørgen Henriksen Vædele fortæller, at mændene tidligere selv havde oprettet en "bank": Kauslunde-Gamborg landøkonomiske Forskudsforening. Foreningen var dannet af private, og formålet var at udlåne et mindre beløb til en mand, der her og nu manglede penge. Pengene + en lille rente skulle ret hurtigt betales tilbage.

3. generation: Den yngste af døtrene, Grethe Christiane Vædele Henriksen, født 1880, der var hjemme for at passe forældrene, fik 1907 skøde på slægtsgården. I skødet stod, at Grethe skulle give sine forældre omsorg og husly. De skulle have 2 stuer, brændsel og naturalier, og de måtte blive boende på gården, så længe de levede. Moderen, Ane Katrine f. Hansen døde 1907, 68 år. Faderen, Jørgen Henriksen Vædele, døde 1916, 77 år gammel.

I gemmerne fandtes en regning over de indkøbte varer til følgets bespisning ved moderens begravelse, og det var ikke småting, der blev købt af drikke- og kolonialvarer, mens brød og kød var egne produkter.

På den tid kom følget til gården før begravelsen. I storstuen på gården stod kisten med den afdøde, følget kom og fulgte kisten til kirken. Både før og efter begravelsen var der spisning i hjemmet.

Grethe blev 1. april 1908 gift med nabosønnen, Niels Hansen Poulsen, født på Ærtebjerggaard, Voldby mark. Han var som 16årig flyttet med sine forældre til Damgaard i Voldby. Niels Hansen Poulsen fik skøde på gården 1908.

Grethe og Niels Hansen Poulsen fik 4 børn: Henrik i 1909, Valdemar 1911, Kathrine 1918 og Anna i 1923. Det fortælles, at drengene Henrik og Valdemar kun havde en cykel, men det passede udmærket, da de kun gik i skole hver anden dag, så kunne de begge to have glæde af cyklen.

Sønnen Valdemar Vædele Poulsen blev gift med Anna Rasmussen, Staurby Østergaard, og de overtog hendes fødegård.

Den yngste datter, Anna, blev gift med Laurits Hansen, Lunghøj købmandsforretning, og de flyttede senere til Aarup.

Grethe Vædele Poulsen døde 1950. Niels Hansen Poulsen døde 1963.

4. generation: De 2 søskende Kathrine Vædele Poulsen og Henrik Vædele Poulsen fik skøde på gården i 1962. De var ugifte og havde ingen børn.

Kørne blev solgt i 1972, og gården blev derefter drevet kvægløst.

Henrik Vædele Poulsen døde i 1989. Kathrine Vædele Poulsen døde 2000.

Kathrine Vædele Poulsen, 1940.

Henrik Vædele Poulsen, 1940.

5. generation: Det blev de 2 søskende, Kathrine og Henriks brodersøn fra Staurby, Kjeld Vædele Poulsen, der overtog slægtsgården. Han er født 1954 og blev i 1980 gift med Merete Kyndesen fra Kogager.

Kjeld Vædele Poulsen købte i 1991 Voldbygaard af sin faster Kathrine Vædele Poulsen, hun blev boende på gården til sin død i 2000.

Efter fasterens død blev Voldbygaards bygninger solgt til Pernille og Johnny Berthelsen.

Kjeld har senere købt jorden fra Voldby Damgaard. Denne gård tilhørte Kjelds oldefar Anders Larsen Poulsen omkring 1895, men gården har ind imellem haft andre ejere.

Der er i dag ca. 35 ha. jord til Voldbygaard. Kjeld dyrker jordene fra de 2 gårde sammen med gården i Staurby.

Kjeld og Merethe har 2 døtre: Trine, f. 1981, er ingeniør og bor i Randers, Rikke f. 1985, er socialrådgiver og bor i Fredericia.

Kjeld Vædele Poulsen er en nutidsbonde, dvs.en bonde der ejer gård, men har job ved siden af. Han er uddannet mekaniker, og arbejder hos Axel Knudsen, Kauslunde.

Voldbygaard har nu været i slægtens eje i 182 år. I dag er det dog kun jorden, der er i familiens eje.

Der er stadig seks gårde i Voldby, men bygningerne er solgt fra eller udlejet. Jordene er sammenlagt og ejes af tre landmænd. De to er Henrik Hansen Vædeles tipoldebørn, Kjeld Vædele Poulsen og Bernt Nielsen.

Kilder:

Erindringer.

Samtaler med familierne.

Materiale i Kauslunde-Gamborg lokalhist. Arkiv.

Mere information om de 5 slægtsgårde m.m. kan findes på arkivets hjemmeside.

Arkivet valgte i år at beskrive 5 slægtsgårde, en gård i hvert ejerlav. Vi nedsatte 5 skrivehold, som hver især behandlede en gård. Det viste sig, at der var så meget stof, at der kun blev plads til få fotos i folderen. Til gengæld vil der være mange billeder fra de 5 gårde og deres slægter på vores kommende udstilling, som åbner **søndag d. 17 marts i arkivet**. Da er alle velkommen.

Arbejdet går støt og roligt, nyt materiale arkiveres, tidligere registrerede fotos lægges i arkivprogrammet Arkibas, håndskrevne erindringer afskrives, der samles gårdhistorie, udklip osv. Alle er beskæftiget med hvert sit.

Ved generalforsamlingen skete en lille ændring i bestyrelsen, Karen Munk Rasmussen ønskede at træde ud og blev erstattet af Carl Brochstedt (Busser). Ny suppleant blev Marie Rand, som nu er trådt ind i arbejdet i arkivet.

Det glædede os at have mange besøgende til udstillingen om de gamle skoler og Hyllehøjskolen. I forbindelse med Hyllehøjskolens 50-års jubilæum holdt arkivet åbent, og mange af de tidligere elever kiggede ind hos os, primært for at se elevfotos. Det gjorde, at arkivet fik sat manglende navne på nogle af billederne.

Arkivets e-mail: [arkiv@kau-gam .dk](mailto:arkiv@kau-gam.dk)

Arkivets hjemmeside: www.kau-gam.dk

Kauslunde-Gamborg lokalhistoriske Arkivforening afholder ordinær generalforsamling onsdag d. 17. april i arkivet.

Arkivet har åbent hver tirsdag kl. 19-21.30 samt kl. 14-17 i perioden 15/8-1/6.

På Arkivets vegne
Ester Nørrelykke

Medarbejdere:

Carl Brochstedt (Busser), tidl. Kauslunde	6441 1698
Tove Holm, Gamborg	6440 3300
Gunnar Madsen, (formand)	2339 9652
Tove Mikkelsen, tidl. Svenstrup	6441 2660
Karen Munk Rasmussen, Kauslunde	6440 3100
Ester Nørrelykke, Skrillinge (arkivleder)	6441 2514
Marie Rand, Gamborg	6440 3424
Gerda Rasmussen, tidl. Gamborg (kasserer)	6440 3232
Lisbeth og Jørgen Rasmussen, Gamborg	6440 3033